

УДК 378.015.31:502

DOI:

Юлія Шевченко, доктор педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
Валентина Мелаш, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького
Анастасія Варениченко, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ

У статті проаналізовано правову та нормативну базу України для становлення нової освітньої парадигми. Виокремлені основні сутнісні характеристики компетентності: ефективне використання здібностей; володіння знаннями, уміннями і здібностями; розвинена співпраця з колегами і професійним міжособистісним середовищем; інтегроване поєднання знань, здібностей і установок; здатність робити що-небудь ефективно в широкому форматі контекстів з високим ступенем саморегулювання; швидкою реакцією на динаміку обставин і середовища. Також, виявлено педагогічні умови підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування екологічної свідомості: розроблення освітньої компоненти "Сучасні технології вивчення дисциплін інтегрованого курсу "Я досліджую світ" з метою інтеграції екологічних та психолого-педагогічних знань; використання оптимальних інноваційних форм у напрямі активізації аксіологічного потенціалу здобувачів вищої освіти з метою актуалізації потреб молодших школярів у природоохоронній діяльності. Уточнено основні складові освітньої компоненти "Сучасні технології вивчення дисциплін інтегрованого курсу "Я досліджую світ", а саме предмет, мету, завдання, програмні результати навчання (володіти новими інноваційними технологіями у професійній сфері; проєктувати програми спільної діяльності учня й учителя на уроках у початковій школі; використовувати сучасні методи і методичні прийоми навчання). Обґрунтовано етапи організації та проведення міжнародної природоохоронної акції як організаційної позааудиторної форми.

Ключові слова: компетентність; компетентнісний підхід; педагогічна умова; освітня компонента "Сучасні технології вивчення дисциплін інтегрованого курсу "Я досліджую світ"; молодші школярі; екологічна акція; Нова українська школа.

Табл. 1. Літ. 17.

Yuliia Shevchenko, Doctor of Sciences (Pedagogy),
Associate Professor of the Elementary Education Department
Melitopol Bohdan Khmelnytskyi State Pedagogical University
Valentyna Melash, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the
Elementary Education Department
Melitopol Bohdan Khmelnytskyi State Pedagogical University
Anastasiia Varenychenko, Ph.D. (Pedagogy),
Associate Professor of the Elementary Education Department
Melitopol Bohdan Khmelnytskyi State Pedagogical University

COMPETENCE APPROACH OF TRAINING OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHER FOR THE DEVELOPMENT OF ECOLOGICAL VISION

The analysis of training a future primary school teacher for the formation of environmental vision of primary school children revealed certain drawbacks: in the professional training of students of higher educational establishments, namely to theory and methods of ecological education studying is paid little attention; among the forms of organization of the educational process are dominated traditional ones (lectures and practical classes) of a reproductive nature; the potential of ecology as an integrated science has not been used; the resource of psychological and pedagogical subjects for environmental training of primary school teachers is not fully involved. The article analyzes the legal and regulatory framework of Ukraine for the formation of a new educational paradigm. The main essential characteristics of competence are singled out: effective use of abilities; possession of knowledge, skills and abilities; developed cooperation with colleagues and professional interpersonal environment; integrated combination of knowledge, abilities and attitudes; the ability to do something effectively in a wide format of contexts with a high degree of self-regulation; rapid response to the dynamics of circumstances and the environment. Also, we identified the pedagogical conditions for the preparation of future primary school teachers for the formation

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ

of the junior students' subject natural competence: development of the educational component "Modern technologies for studying the discipline of the integrated course", "I explore the world" to attract the integration of environmental and psychological and pedagogical knowledge; use of optimal innovative forms in the direction of activating the axiological potential of higher education seekers by actualizing the needs of young students in environmental activities. The main components of the discipline "Modern technologies for studying the disciplines of the integrated course "I explore the world", namely the subject, purpose, objectives, program learning outcomes (have new innovative technologies in the professional field; design programs for joint activities of student and teacher in primary school lessons) use modern methods and techniques of teaching). The stage of organization and conduct of international environmental activities as an organizational extracurricular form is substantiated.

Keywords: *competence; competence approach; pedagogical condition; discipline "Modern technologies of studying the disciplines of the integrated course "I explore the world"; pupils; ecological action; New Ukrainian school.*

Постановка проблеми. Перед закладами вищої педагогічної освіти поставлено завдання підготувати майбутніх учителів початкової школи до формування екологічної свідомості, що передбачає реалізацію у подальшій професійній діяльності нового змісту освіти, заснованого на формуванні ключових і предметних компетентностей. В Україні для становлення нової (оновленої) освітньої парадигми є відповідна правова й нормативна база, зокрема: "Державний стандарт початкової загальної освіти", Концепція Нової української школи, Закон України "Про освіту", Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 р. [8], Закон України "Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 р.", у яких окреслюються умови модернізації системи вищої освіти взаємозв'язок академічних знань і практичних умінь, розвиток багаторівневої системи підготовки вчителя, варіативності й модульності освітніх програм, указується на обов'язковість викладання екологічних знань у всіх закладах середньої та вищої освіти. Становлення компетентісної парадигми початкової освіти потребує цілеспрямованої підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування екологічної свідомості.

Професійна підготовка вчителя становить інтерес багатьох дослідників, які зосереджують увагу на таких питаннях: професійна компетентність учителів (Н. Бібік, О. Пометун, А. Хуторський, О. Дубасенюк, С. Мартиненко, О. Пехоти, Г. Тарасенко, Л. Хомич, Т. Байбари, Ю. Шевченко [3]); готовність до педагогічної діяльності (В. Бондар, В. Кремень [4], С. Townsend, К. Brown [12], R. Booth [11], *Okologie Jahrbuch* [13], T. Lobanova [14], О. Біди [16], С. Бондар, Л. Коваль, О. Савченко та ін.). Науковці досліджують професійні якості майбутніх учителів початкової школи, необхідні для формування екологічної свідомості, проте недостатньо висвітленими залишаються питання змісту освітніх програм, діагностики готовності

здобувачів вищої освіти до екологічного виховання школярів, форм організації процесу підготовки майбутніх фахівців початкових класів до формування екологічно-доцільної поведінки. Виявлені недоліки в теорії і практиці підготовки здобувачів вищої освіти до формування екологічної свідомості на сучасному етапі пояснюються наявністю суперечностей між: соціальним запитом держави на підготовку майбутнього вчителя початкових класів та низьким рівнем його готовності до формування екологічної свідомості; потребою вищої школи в удосконаленні підготовки майбутнього вчителя початкових класів до формування екологічної свідомості та недостатньою розробленістю науковообґрунтованого теоретичного, програмно-змістового й методичного забезпечення цього процесу.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Необхідність розв'язання реальних екологічних проблем сприяла становленню, розвитку і зміцненню позицій компетентісного підходу (І. Бузенко [1], Н. Ігнатенко, М. Кузьма-Качур [6], В. Мелаш [1], В. Молодиченко [15], Ю. Саєнко [17], І. Січко [10], Л. Титаренко, В. Бондар, І. Гавриш, М. Загорний, Є. Лодатко, А. Міненко, І. Шапошнікова та ін.). У зазначених роботах автори намагалися оцінити здатність здобувача вищої освіти до майбутньої діяльності. Інструментом стала компетентність.

Українські вчені по-різному глумачать поняття компетентності. Найбільшого поширення набуло визначення компетентності як "сукупності знань і умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності" [1, 84]; "специфічні предметні вміння та навички, необхідні людині будь-якої професії, віку, сімейного стану" [4 67]; як інтегрований результат, що передбачає зміщення акцентів з накопичення нормативно визначених знань, умінь, навичок на формування та розвиток в учнів (здобувачів вищої освіти) здатності практично діяти [3, 309]; "спеціально структуровані (організовані) набори знань, умінь, навичок і ставлень, що їх набувають у процесі навчання" [9, 64].

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ

Компетентісний підхід дає змогу повною мірою використовувати екологічні, педагогічні та психологічні принципи й закономірності становлення екологічної культури для розвитку екологічної компетентності особистості, яка буде здатною, спираючись на власний досвід і екологічні цінності, знайти для оптимального розв'язання екологічної проблеми відповідні знання, вміння або дію. Отже, компетентісний підхід орієнтований на результат, на підготовку грамотного, екологічно-компетентного фахівця, готового до професійної та екологічної діяльності.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні компетентісного підходу у підготовці майбутніх учителів початкової школи до формування екологічної свідомості.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Професійна підготовка майбутнього вчителя початкової школи в умовах оновлення вищої педагогічної освіти, імплементація Закону України “Про вищу освіту” в освітній процес так само, як у всіх розвинених країнах світу, вимагає створення Стандартів освіти на засадах компетентісного підходу [5]. Зокрема, Національна рамка кваліфікацій України орієнтує на реалізацію компетентісного підходу у процесі підготовки фахівців, визначаючи компетентність як “здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості” [7].

У зв'язку з цим важливого значення набуває компетентісний підхід у підготовці майбутніх учителів початкової школи до формування екологічної свідомості, зокрема готовність до природоохоронної діяльності. Для цього майбутні фахівці повинні знати, що екологічна свідомість молодшого школяра характеризує його здатність розв'язувати доступні соціально й особистісно значущі практичні та пізнавальні задачі, пов'язані з реальними об'єктами природи у сфері відносин “людина-природа”.

На основі аналізу чинних освітньо-професійних програм спеціальності 013 “Початкова освіта” обґрунтовано такі педагогічні умови [2, 148]:

1) розроблення освітньої компоненти “Сучасні технології вивчення дисциплін інтегрованого курсу “Я досліджую світ” з метою інтеграції екологічних та психолого-педагогічних знань;

2) використання оптимальних інноваційних форм у напрямі активізації аксіологічного потенціалу здобувачів вищої освіти з метою актуалізації потреб молодших школярів у природоохоронній діяльності.

Перша умова – розроблення освітньої компоненти “Сучасні технології вивчення дисциплін інтегрованого курсу “Я досліджую світ” з метою інтеграції екологічних та психолого-педагогічних знань реалізовується у ході організації освітнього процесу для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти. Нами розроблено силабус освітньої компоненти.

Предметом вивчення освітньої компоненти “Сучасні технології вивчення дисциплін інтегрованого курсу “Я досліджую світ” є сучасні технології формування природознавчих, суспільствознавчих та валеологічних понять, уявлень в початковій школі. Метою викладання навчальної дисципліни “Сучасні технології вивчення дисциплін інтегрованого курсу “Я досліджую світ” є формування знань та умінь по впровадженню інноваційних технологій при вивченні інтегрованого курсу “Я досліджую світ”.

Основними завданнями вивчення освітньої компоненти “Сучасні технології вивчення дисциплін інтегрованого курсу “Я досліджую світ” є формування знань про сучасну класифікацію педагогічних технологій і про інноваційну діяльність педагога та впровадження інноваційних педагогічних технологій в початкову школу. В межах курсу здобувачі вищої освіти вивчають сутність інноваційних технологій, сучасну класифікацію педагогічних технологій, історію розвитку педагогічних технологій, інноваційні технології вивчення навчальної дисципліни “Я досліджую світ”, порівняльну характеристику традиційної та розвивальної системи навчання.

Програмні результати навчання: володіти новими інноваційними технологіями у професійній сфері, користуватися сучасними педагогічними технологіями при підготовці і проведенні уроків у початковій школі, у т.ч. в інклюзивному класі; проектувати програми спільної діяльності учня й учителя на уроках у початковій школі в умовах впровадження нових педагогічних технологій, в т.ч. в інклюзивному класі; використовувати сучасні методи і методичні прийоми навчання на уроках у початкових класах; здатність до організації освітнього процесу з використанням сучасних методик та педагогічних технологій інклюзивної освіти.

Друга педагогічна умова використання оптимальних інноваційних форм у напрямі активізації аксіологічного потенціалу здобувачів вищої освіти з метою актуалізації потреб молодших школярів у природоохоронній діяльності реалізовується у ході долучення до Міжнародної природоохоронної акції “Година Землі 2021 р.”.

27 березня 2021 р. о 20:30 акція “Година Землі” (Всесвітній фонд дикої природи *WWF, Швейцарія*) проводилися під гаслом “Віддай свій голос природі!”, на базі Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького Навчально-наукового інституту соціально-педагогічної та мистецької освіти кафедри початкової освіти.

Члени студентської наукової лабораторії “Екологічна освіта для сталого розвитку” (керівник: канд. пед. наук, доцент В. Мелаш; куратор: ас. Варениченко А.Б.), здобувачі вищої освіти I–IV курсів спеціальності 013 “Початкова освіта” денної та заочної форми навчання також взяли участь у організації та проведенні міжнародної акції, яка буде проходити у декілька етапів (див. табл. 1).

Проведення акції “Година Землі”, фізично відзначатиметься по домівках (27 березня 2021 р. о 20:30 – 21:30). У цей день здобувачі вищої освіти мають можливість долучити до проведення акції вдома а саме:

- обрізка кущів, дерев;
- підгодовування птахів (шпаки, синиці, голуби і т.д.),
- встановлення шпаківень,
- догляд за домашніми улюбленцями,
- компостувати та сортували сміття;
- посадка і посів однорічних квітів, овочів, сланких і в’юнких рослин; висадження невеликих декоративних чагарників і дерев.
- вносити в ґрунт мінеральні добрива;
- висадження зелені на підвіконні (цибуля, кріп, петрушка, базилік, листові різновиди салатів).
- перегляд добірки онлайн-камер для віртуальної подорожі лісами (Всесвітній фонд природи *WWF* [https://wwf.ua/materials/education_materials/education_materials/?361310/online-forest-travel\\$](https://wwf.ua/materials/education_materials/education_materials/?361310/online-forest-travel$)).
- аналіз навчальних матеріалів для вчителів початкової школи: 1. серій інфографік “Дії при зустрічі з ведмедем”, “Цікаві факти про дерева”, “Як зберегти первоцвіти”;
- долучення до онлайн-вебінарів “Лісовий курс” (Всесвітній фонд природи *WWF* https://wwf.ua/materials/education_materials/education_materials/?360395/Forest-course-1).

Цього року міжнародна акція “Година Землі 2021 р.” – це більше, ніж година, адже кожен повинен діяти щодня, роблячи невеликі кроки назустріч майбутньому без зміни клімату, у якому всі забезпечені природними ресурсами, у якому людина живе в гармонії з природою!

Висновки. Поняття компетентності пов’язане з виконанням складних практичних завдань, що вимагає не тільки наявності певних знань і умінь,

а й вироблення певних стратегій і процедур, необхідних для застосування цих знань і умінь, відповідних відносин, а також управління всією цією системою. Теоретично обґрунтовано педагогічні умови компетентнісного підходу у підготовці майбутнього вчителя початкової школи до формування екологічної свідомості: розроблення освітньої компоненти “Сучасні технології вивчення дисциплін інтегрованого курсу “Я досліджую світ” з метою інтеграції екологічних та психолого-педагогічних знань; використання оптимальних інноваційних форм у напрямі активізації аксіологічного потенціалу здобувачів вищої освіти з метою актуалізації потреб молодших школярів у природоохоронній діяльності (організація та проведення екологічної акції “Година Землі 2021 р.”). Перспективу для подальших досліджень можуть складати такі напрями, як забезпечення наступності в технології формування екологічної культури учнів початкової школи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бузенко І. Л. Методика реалізації педагогічних умов формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи. *Вісник Запорізького національного університету. Сер. Педагогічні науки*. 2017. № 2. С. 84–91.
2. Варениченко А. Б. Педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя до формування екологічної культури молодших школярів. *Молодь і ринок*. Щомісячний науково-педагогічний журнал. Дрогобич, 2017. №6 (149). С.148–152.
3. Дубяга С.М., Шевченко Ю.М., Фефілова Т.В. Розвиток творчих здібностей майбутнього вчителя початкової школи у процесі навчання у ВНЗ. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2014. 1 (35). С.309–317.
4. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; голов. ред. В.Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
5. Закон України “Про вищу освіту” (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
6. Кузьма-Качур М.І. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи до формування природознавчої компетентності. *Наука та освіта: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі*: зб. тез доп. Всеукр. наук.-практ. конф., 19–20 травня 2016 р. Мукачево: МДУ, 2016. С. 103–104.
7. Національна рамка кваліфікацій (постанова Кабінету міністрів України від 23 листопада

- 2011 p. №1341). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011%D0%BF/paran12#n12>
8. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: zakon4.rada.gov.ua
9. Олексенко Т.Д., Мелаш В.Д., Молодиченко В.В. Формування екологічного мислення молодших школярів: навч.-метод. посіб. Мелітополь: Видавничо-поліграфічний центр "Лух", 2019. 267 с.
10. Січко І.О. Формування екологічної компетентності майбутніх фахівців початкової освіти. *Підготовка сучасного педагога дошкільної та початкової освіти в умовах розбудови Нової української школи: зб. матеріалів Всеукр. з міжнар. участю наук.-практ. конф.*, 19–20 квіт. 2018 р. Херсон: Борисфен-про, 2018. С. 104–107.
11. Booth R. (2009). The Teaching of Ecology in Schools. *Journal of Biological Education*, 13 (4), pp. 261–266.
12. Brown K. (2014). Global environmental change: a social turn for resilience? *Progress in Human Geography*, 38, pp. 107–117.
13. Jahrbuch Ökologie 2010. (2009). Umwälzung der Erde – Konflikte um Ressourcen. Stuttgart: Hirzel, 72 p.
14. Lobanova T. Competence-based education – a common European strategy. *Computer Modelling and New Technologies*, Transport and Telecommunication Institute, Lomonosova 1, LV-1019. Riga, Latvia, 2008. Vol. 12, № 2. pp. 45–65.
15. Melash V., Molodychenko V., Huz V., Varenchenko A., Kirsanova S. Modernization of education programs and formation of digital competences of future primary school teachers. *International Journal of Higher Education* / Vol. 9, No. 7; 2020. pp. 377–386. (Scopus).
16. Varetska O., Nikulochkina O., Tonne O., Kuzminskyi A., Bida O., Vdovenko V. Primary school teacher's social competence in the postgraduate education. *Revista Românească pentru. Educatie Multidimensională*. 2019, Volume 11, No. 4 Supl. pp. 309–327. (Scopus).
17. Shevchenko Yu., Dubiaha S., Melash V., Fefilova T., Saenko Yu. The role of teachers in the organization of inclusive education of primary school pupils. *International Journal of Higher Education* / Vol. 9, No. 7; 2020. pp. 207–216. (Scopus).
- REFERENCES**
1. Buzenko, I. (2017). *Metodyka realizatsii pedahohichnykh umov formuvannia ekolohivaleolohichnoi kompetentnosti maibutnykh uchyteliv pochatkovoї shkoly* [Methodology of realization of pedagogical conditions of formation of ecological and valeological competence of future primary school teachers]. *Bulletin of Zaporizhia National University. Ser. Pedagogical sciences*. No. 2. pp. 84–91. [in Ukrainian].
2. Varenchenko, A. (2017). *Pedahohichni umovy pidhotovky maibutnoho vchytelia do formuvannia ekolohichnoi kultury molodshykh* [Pedagogical conditions of preparation of the future teacher for formation of ecological culture of young schoolboys]. *Youth and the market*. Monthly scientific and pedagogical journal. Drohobich, No. 6 (149). pp. 148–152. [in Ukrainian].
3. Dubyaga, S., Shevchenko, Yu. & Fefilova, T. (2014). *Rozvytok tvorchykh zdibnostei maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly u protsesi navchannia u VNZ* [Development of creative abilities of the future primary school teacher in the process of studying at the university]. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*. 1 (35). pp. 309–317. [in Ukrainian].
4. *Entsyklopediia osvity* (2008). [Encyclopedia of Education]. Acad. ped. Sciences of Ukraine; (Ed.). V.G. Cremen. Kyiv, 1040 p. [in Ukrainian].
5. *Zakon Ukrainy "Pro vyshchu osvitu"* [Law of Ukraine "On Higher Education"] (information of the Verkhovna Rada, 2014, No. 37–38, Art. 2004). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. [in Ukrainian].
6. Kuzma-Kachur, M. (2016). *Profesiina pidhotovka maibutnykh uchyteliv pochatkovoї shkoly do formuvannia pryrodoznavchoї kompetentnosti* [Professional training of future primary school teachers for the formation of science competence]. *Nauka ta osvita: aktualni problemy doslidzhen na suchasnomu etapi: zb. tez dop. Vseukr. nauk.-prakt. konf., 19–20 travnia 2016 r.* – Science and education: current research problems at the present stage: Coll. thesis add. All-Ukrainian Scientific-Practical Conf., May 19–20. (pp. 103–104). Mukachevo. [in Ukrainian].
7. *Natsionalna ramka kvalifikatsii* [National Qualifications Framework] (Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of November 23, 2011 No. 1341). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF/paran12#n12> [in Ukrainian].
8. *Natsionalna stratehiia rozvytku osvity v Ukraini na period do 2021 roku* [National strategy for the development of education in Ukraine for the period up to 2021]. Available at: zakon4.rada.gov.ua [in Ukrainian].
9. Olexsenko, T., Melash, V. & Molodichenko, V. (2019). *Formuvannia ekolohichnoho myslennia molodshykh shkolariv* [Formation of ecological thinking of schoolchildren: training manual]. Melitopol, 267p. [in Ukrainian].

**ПРОБЛЕМАТИКА ЕМОЦІЙНОГО ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ
У КОНТЕКСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕМОЦІЙНОЇ ЗРІЛОСТІ**

10. Sichko, I. (2018). Formuvannya ekologichnoyi kompetentnosti majbutnix faxivciv pochatkovoyi osvity [Formation of ecological competence of future specialists of primary education]. *Pidhotovka suchasnoho pedahoha doshkilnoi ta pochatkovoi osvity v umovakh rozbudovy Novoi ukrainskoi shkoly: zb. materialiv Vseukr. z mizhnar. uchastiu nauk.-prakt. konf., 19–20 kvit. 2018 r.* – Preparation of a modern teacher of preschool and primary education in the conditions of development of the New Ukrainian school: Coll. Proceedings All-Ukrainian with International Participation of Scientific-Practical. Conf., April 19-20. (pp. 104–107). Kherson. [in Ukrainian].
11. Booth, R. (2009). The Teaching of Ecology in Schools. *Journal of Biological Education*, 13 (4), pp. 261–266. [in English].
12. Brown, K. (2014). Global environmental change: a social turn for resilience? *Progress in Human Geography*, 38, pp. 107–117. [in English].
13. Jahrbuch Ökologie 2010. (2009). Umwälzung der Erde – Konflikte um Ressourcen. Stuttgart: Hirzel, 72 p. [in English].
14. Lobanova, T. Competence-based education – a common European strategy. *Computer Modelling and New Technologies, Transport and Telecommunication Institute*, Lomonosova 1, LV-1019. Riga, Latvia, 2008. Vol.12, No. 2. pp. 45–65. [in English].
15. Melash, V., Molodychenko, V., Huz V., Varenychenko, A. & Kirsanova, S. (2020). Modernization of education programs and formation of digital competences of future primary school teachers. *International Journal of Higher Education*. Vol. 9, No. 7; pp.377–386. (Scopus). [in English].
16. Varetska, O., Nikulochkina, O., Tonne, O., Kuzminskyi, A., Bida, O. & Vdovenko, V. (2019). Primary school teacher's social competence in the postgraduate education. *Revista Românească pentru Educatie Multidimensională*. Volume 11, No. 4 Supl. pp. 309–327. (Scopus). [in English].
17. Shevchenko, Yu., Dubiah, S., Melash, V., Fefilova, T. & Saenko, Yu. (2020). The role of teachers in the organization of inclusive education of primary school pupils. *International Journal of Higher Education*. Vol. 9, No. 7; pp.207–216 (Scopus). [in English].

Стаття надійшла до редакції 11.02.2021

УДК 378.046.4

DOI:

Оксана Микитюк, доктор педагогічних наук,
професор кафедри суспільно-гуманітарних наук
Української академії друкарства;
доктор педагогічних наук, доцент кафедри технології біологічно активних сполук, фармації
та біотехнології Національного університету “Львівська політехніка”

Андрій Зачепа, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри суспільно-
гуманітарних наук Української академії друкарства

Мирослава Кулинич, кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент кафедри ПР та журналістики Української академії друкарства

Михайло Пасічник, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри інформаційної,
бібліотечної та архівної справи Української академії друкарства

Ігор Берест, доктор історичних наук, доцент кафедри інформаційної, бібліотечної та
архівної справи Української академії друкарства

**ПРОБЛЕМАТИКА ЕМОЦІЙНОГО ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ У КОНТЕКСТІ
ДОСЛІДЖЕННЯ ЕМОЦІЙНОЇ ЗРІЛОСТІ**

У статті представлені результати теоретико-практичного дослідження проблематики емоційної зрілості як особистісної якості у студентів у контексті дослідження емоційного здоров'я. Автори подають інтерпретацію власних наукових досліджень щодо проблематики емоційної зрілості особистості, зокрема студентів Української академії друкарства в контексті дослідження двох компонентів – когнітивно-емоційного і емпатійно-емоційного.

Наведені результати порівняльного аналізу проведеного дослідження, респондентами якого були студенти 3 курсу факультету менеджменту на медіакомунікацій УАД, які зазнали умовного поділу на дві групи за статевою ознакою (№1 – група студентів жіночої статі; №2 – група студентів чоловічої статі).

Ключові слова: емоції; проблематика емоційної зрілості; студенти; когнітивно-емоційний; емпатійно-емоційний компоненти; емоційне здоров'я; емоційна компетентність.

Табл. 1. Літ. 19.